

СИЛЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Модернізаційні процеси в економіці країн Азії та Африки»

Галузь знань		29 «Міжнародні відносини»		Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітньо-професійні програми		«Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»		Тип дисципліни	обов'язкова
Обсяг	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять		
			Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять
	5	150	32	16	102

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Взаємозв'язок у структурно-логічній схемі

Для вивчення дисципліни здобувач має володіти знаннями та навичками з наступних дисциплін	«Політична географія світу», «Основи світової політики», «Міжнародна інтеграція та міжнародні організації», «Міжнародні економічні відносини», «Основи міжнародної безпеки», «Соціально-економічна географія країн світу», «Китай та країни Сходу у світовій політиці»
Онлайн курси, які можуть бути корисними для попереднього вивчення та в процесі набуття компетентностей за неформальною освітою	<p><i>Prometheus</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Як читати складні модерністські та постмодерністські твори https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UZHNU+PML101+2020_T2/about Наукова комунікація в цифрову епоху https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UKMA+SCDA101+2020_T1/about Як ефективно спланувати та провести діалог. Базовий модуль https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:OSCE+DIAL101+2020_T1/about Як ефективно спланувати та провести діалог. Модуль 2. Основи організації діалогу https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:OSCE+DIAL101+2020_T1_M2/about Як ефективно спланувати та провести діалог. Модуль 3. Основи ведення діалогу https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:OSCE+DIAL101+2020_T1_M3/about Як знайти роботу своєї мрії https://courses.prometheus.org.ua/courses/rabotaua/WORK101/2016_T1/about
Мета курсу	формування фахового світогляду щодо змісту та тенденцій процесів модернізації в країнах Азії та Африки; науково-дослідних підходів до вивчення процесів модернізації; формування вміння системного аналізу щодо висновків та оцінок процесам політичної та соціально-економічної модернізації в країнах Азії та Африки; систематизувати знання про закономірності змін, які відбулися наприкінці ХХ ст. на політичних та економічних картах світу; формування вміння виокремлювати територіальні та економічні відмінності країн Азії та Африки
Компетентності, в тому числі відповідно до освітньо-професійної програми	
Soft-skills/Загальні компетентності (ЗК)	Hard-skills/Спеціальні (фахові) компетентності (СК)
ЗК 1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 6. Здатність працювати в міжнародному контексті.	СК 6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК 9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК 10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК 15. Здатність аналізувати ключові політичні, соціально-економічні та культурні проблеми розвитку країн Сходу.

Результати навчання (програмні результати навчання – ПРН)

- ПРН 1 – знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики;
- ПРН 2 – критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини;
- ПРН 6 – визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку;
- ПРН 9 – готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій;
- ПРН 12 – формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій;
- ПРН 13 – брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем;
- ПРН 14 – оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток;
- ПРН 18 – проводити експертний аналіз політичних систем, економік, культурних процесів азіатських та африканських країн та регіонів, їх зв'язків з Україною.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Тема	Вид заняття	Розподіл балів	Форми та методи навчання (форми робіт, за які здобувач отримує бали)
Тема 1. Економічна система та структура світового господарства	Лекція 1	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Практичне заняття 1	4	Поточний контроль у формі усного/письмового опитування та/або виступів студентів із задалегідь визначених питань, та підготовка презентації за темою
Тема 2. Модернізація: сутність, види, значення в сучасних трансформаційних зрушеннях та її ціннісний вимір	Лекція 2	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Практичне заняття 2	4	Поточний контроль у формі усного/письмового опитування та/або виступів студентів із задалегідь визначених питань, та підготовка презентації за темою
Тема 3. Становлення ринкових форм господарства країн Азії та Африки	Лекція 3	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Практичне заняття 3	4	Поточний контроль у формі усного/письмового опитування та/або виступів студентів із задалегідь визначених питань, та підготовка презентації за темою
Тема 4. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн Азії	Лекція 4	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Лекція 5	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Практичне заняття 4	4	Поточний контроль у формі усного/письмового опитування та/або виступів студентів із задалегідь визначених питань, та підготовка презентації за темою
Тема 5. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн Африки	Лекція 6	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Лекція 7	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Практичне заняття 5	4	Поточний контроль у формі усного/письмового опитування та/або виступів студентів із задалегідь визначених питань, та підготовка презентації за темою
Тема 6. Економічна характеристика країн Азії як основа модернізаційних процесів	Лекція 8	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Лекція 9	–	
	Практичне заняття	4	Підготовка презентації за темою в межах годин відведених на самостійну роботу
Тема 7. Економічна характеристика країн Африки як основа модернізаційних процесів	Лекція 10	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Лекція 11	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Практичне заняття 6	4	Поточний контроль у формі усного/письмового опитування та/або виступів студентів із задалегідь визначених питань, та підготовка презентації за темою, розгляд ситуаційних завдань
Тема 8. Модернізація – сучасний тренд	Лекція 12	–	Лекція-візуалізація (Power Point)

розвитку держав та суспільства	Практичне заняття	4	Підготовка презентації за темою в межах годин відведених на самостійну роботу
Тема 9. Розвиток інтеграційних процесів країн Азії та Африки	Лекція 13	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Лекція 14	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Практичне заняття 7	4	Поточний контроль у формі усного/письмового опитування та/або виступів студентів із задалегідь визначених питань, та підготовка презентації за темою
Тема 10. Сучасні проблеми та перспективи розвитку країн Азії та Африки	Лекція 15	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Лекція 16	–	Лекція-візуалізація (Power Point)
	Практичне заняття 8	4	Поточний контроль у формі усного/письмового опитування та/або виступів студентів із задалегідь визначених питань, та підготовка презентації за темою
Поточний тестовий контроль	Поточний тестовий контроль	20	Поточний тестовий контроль передбачає 20 питань, за кожен правильну відповідь надається 1 бал
Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену	Екзамен	40	<i>Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:</i> Теоретичне питання № 1 – 10 балів Теоретичне питання № 2 – 10 балів Тестові питання – 20 балів (20 питань*1 бал за кожен правильну відповідь)
Додаткові бали в рамках неформальної освіти		5 10	<i>Участь в науковій роботі</i> - підготовка та написання тез доповідей на конференції різних рівнів; - підготовка та написання статті (наукової публікації) у наукові фахові видання. Зазначена можливість виконується під керівництвом викладача з даної дисципліни.

СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ І КОНТРОЛЮ (дистанційний курс)

<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4358>

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна література

1. Про державно-приватне партнерство: Закон України від від 01.07.2010 № 2404-VI (редакція від 10.06.2018, підстава 2189-19). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні: Закон України від 24.11.2015 № 817-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/817-19>
3. Шергін С.О. Південно-Східна Азія та країни-члени АСЕАН у контексті національних інтересів України / С.О. Шергін // Геополітичні трансформації в Євразії: погляди з Києва і Сеула : [монографія]. – К. : Демід, 2008. – 400 с.
4. Аль-Бухарі М. Королівство Саудівська Аравія. Історія і досягнення: навч. посіб. Ташкент: Талком, 2011. 255 с.
5. Ашвак Абас. Стратегічні аспекти «Близького Сходу» і проблеми нової міжнародної системи: Щорічник «Міждисциплінарні дослідження арабського Сходу». М: РУДН, 2010. 111 с.
6. Баймуратов К.В. Арабський Схід (араби в боротьбі за незалежність і єдність): монографія. Алма-Ата: РАН, 1997. 303 с.
7. Булатова О.В., Ченкутов Ю.О. Сучасні інтеграційні процеси в світовому господарстві: монографія. Київ: Вид-во Кий, 2017. 370 с.
8. Власенко Т.Б., Карасова Т.А. Особливості міжнародних інтеграційних процесів і міжнародних організацій арабських країн Близького Сходу: навч. посіб. Київ: Право, 2016. 360 с.
9. Жданов С.В. Арабські країни в світовій економіці: навч. посібник. М.: МГІМО Університет, 2015. 392 с.
10. Костюніна Г.М. Загальна характеристика інтеграційних тенденцій в країнах, що розвиваються. Міжнародна економічна інтеграція під ред. М.М. Лівенцева. М: Економіст, 2019. 220 с.
11. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: монографія. Київ: ТОВ «Національний підручник». 2014. 217 с.

Додаткова література

1. Бородіна О. Принцип компліментарності в міждисциплінарних дослідженнях економіки / О. Бородіна // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 2. – С. 47-58.
2. Бужимська К. Модернізація економіки: техно-логічно-структурний аспект / К. Бужимська // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2009. – № 3. – С. 214-217.
3. Вахітова Т.М. Економічна інтеграція країн мусульманського світу. Науковий вісник. 2015. № 3 (55). С. 96-101.
4. Воронов К.А. Глобальна світова система: еволюція, структура, перспективи. Світова економіка і міжнародні відносини. 2018. № 7. С. 10-19.
5. Глібов В.В., Ігошина Ж.Б. Концептуальна основа спроби об'єднання арабських держав. Науковий вісник Одеського державного економічного університету. 2016. № 10 (30). С. 143-149.
6. Іванова Н.А., Філонік А.О. Ліга арабських держав і інтеграція: реалії та перспективи. Близький Схід і сучасність. 2010. № 32. С. 20-35.
7. Костюніна Г.М. Інтеграційні процеси в Африці: історія і сучасний етап. Зовнішньоекономічний вісник. 2016. № 3. С. 34-48.
8. Ляшенко В. И., Котов Е.В. «Новая разумная индустриализация» промышленных городов. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 3. С. 78-89.
9. Левковець О. Модернізація економіки України: зміст, умови, ризики / О. Левковець // Бізнес Інформ. – 2011. – № 10. – С. 4-9.
10. Макаревич Д.А. Інтеграційні процеси в країнах РСАДПЗ. Управління економічними системами: науковий журнал. 2015. № 10 (82). С.8.
11. Максимова М.М. Економічна інтеграція: деякі питання методології. Світова економіка і міжнародні відносини. 2017. № 5. С. 140-156.
12. Полтерович В. Стратегии модернизации, институты и коалиция. Вопросы экономики. 2008. № 4. С. 4-24.
13. Семиноженко В. Технологічні парки України: перший досвід формування інноваційної економіки. Економіка України. 2004. № 1. С. 16-21.

12. Парахонський Б.О. Близький Схід: міжнародна безпека, регіональні відносини та перспективи: монографія: ПЦ «Фоліант», 2008. 500 с.

13. Примаков Е.М. Близький Схід на сцені і за лаштунками: Навч. посіб. Київ: Право, 2016. 340 с.

14. Руденко Л.Н., Соловійова З.А. Ліга арабських держав і інтеграційні процеси в арабському світі: навч посіб. / за ред. Л.Н. Руденко. М: Інститут Близького Сходу, 2007. 190 с.

15. Харламова В.Н. Міжнародна економічна інтеграція: навч. посібник. Москва: Анкіл, 2012. 160 с.

16. Циганков П.А. Міжнародні відносини: навч. посібник. М.: Радикс, 1996. 256 с.

14. Степанова Н.В. Інтеграційні процеси в арабському світі: навч посібник. Київ: Схід, 2016. 340 с.

15. Ткаченко Я. С. Світова практика застосування концесій. Науковий вісник Херсонського публічного університету. 2015. Вип. 12. Ч. 3. С. 166–169.

16. Ткаченко А.А. Арабська схід і новий світовий порядок після падіння режиму С. Хусейну: навч. посіб. Інститут Близького Сходу М: Інститут сходознавства, 2010. 381 с.

17. Ткаченко А.А. Проблеми модернізації арабського світу. Світова економіка і міжнародні відносини, 2010. № 4. С. 23.

18. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

19. Торговельно-економічні відносини: стан та перспективи / Посольство України в Королівстві Таїланд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/thailand/ua/publication/print/13083/htm>

20. Асоціація держав Південно-Східної Азії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.asean.org/>

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

- ✓ Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- ✓ Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і семінарських занять, а також самостійну роботу. Перескладання іспиту відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- ✓ Самостійна робота включає в себе підготовку дослідження та його презентацію за темами курсу; роботу над задачами, індивідуальними завданнями.
- ✓ Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації.
- ✓ Здобувачі вищої освіти мають слідувати принципам академічної доброчесності, які регулюються Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (введеного в дію наказом ректора № 0501-1/173 від 14 травня 2015) https://www.univer.kharkov.ua/docs/antiplagiat_nakaz_polozhennya.pdf
- ✓ У разі виявлення факту плагіату у виконаних роботах здобувачу оцінка може бути знижена або дорівнювати 0 балів.
- ✓ Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- ✓ Передбачається зарахування результатів навчання в рамках міжнародної кредитної мобільності, яка реалізується у рамках договорів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна з зарубіжними університетами. Допускається перезарахування кредитів, отриманих в зарубіжних університетах, за умови відповідності набутих компетентностей.
- ✓ Передбачено перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна (введеного в дію наказом 0202-1/233 від 02 липня 2020) <https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/neform-osvita.pdf>
- ✓ Мінімальна кількість балів поточного контролю – не менш ніж 30 балів.
- ✓ Максимальна кількість балів поточного контролю – не більше ніж 60 балів.

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Підготовка дослідження та його презентація	повне та впевнене виконання завдання, та виконання всіх видів завдань: усні відповіді на семінарських заняттях; розв'язування ситуаційних задач; виконання творчих завдань, презентацій (тестів) та виступів	3-4 бали
	часткове виконання завдання, та/або виконання одного з видів завдань: усні відповіді на семінарських заняттях; розв'язування ситуаційних задач; виконання творчих завдань, презентацій (тестів) та виступів	1-2 бали
Робота над задачами, індивідуальними завданнями	повне та впевнене виконання завдання, та виконання всіх видів завдань: усні відповіді на семінарських заняттях; розв'язування ситуаційних задач; виконання творчих завдань, презентацій (тестів) та виступів	3-4 бали
	часткове виконання завдання, та/або виконання одного з видів завдань: усні відповіді на семінарських заняттях; розв'язування ситуаційних задач; виконання творчих завдань, презентацій (тестів) та виступів	1-2 бали
Поточний тестовий контроль	виставляється здобувачу вищої освіти за 20 тестових питань у випадку правильної відповіді. Передбачено тестування, пропонується 20 тестових питань закритого типу та з декількома варіантами відповідей.	20 балів
Самостійна робота		
Тема 1.	<ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати типи економічних систем. Навести приклади країн за відповідністю; - охарактеризувати стадії економічного росту національних економік; - розглянути та охарактеризувати систему національних рахунків; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	10 годин
Тема 2.	<ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати теорії та підходи до розуміння «модернізаційні процеси»; - охарактеризувати глобальні проблеми світового господарства (з прикладами); - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	10 годин
Тема 3.	<ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати промисловий переворот Англії, Франції, Німеччини: передумови, хід, наслідки; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	10 годин
Тема 4.	<ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати чинники формування національної економіки країн Азії (за вибором здобувача вищої освіти); - здійснити економічну оцінку природних ресурсів країни Азії (за вибором здобувача вищої освіти); - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних 	10 годин

	питань.	
Тема 5.	<ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати чинники формування національної економіки країн Африки (за вибором здобувача вищої освіти); - здійснити економічну оцінку природних ресурсів країни Африки (за вибором здобувача вищої освіти); - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	10 годин
Тема 6.	<ul style="list-style-type: none"> - порівняти трансформаційні зміни грошово-кредитної політики країн Азії (за вибором здобувача вищої освіти); - охарактеризувати можливість здійснення модернізаційних процесів (змін) в країнах Азії (за вибором здобувача вищої освіти); - проаналізувати вплив тіньової економіки на економічну безпеку країн Азії (за вибором здобувача вищої освіти); - виконати порівняльний аналіз бюджетного дефіциту та державного боргу країн Азії (за вибором здобувача вищої освіти); - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	10 годин
Тема 7.	<ul style="list-style-type: none"> - порівняти трансформаційні зміни грошово-кредитної політики країн Африки (за вибором здобувача вищої освіти); - виконати порівняльний аналіз бюджетного дефіциту та державного боргу країн Африки (за вибором здобувача вищої освіти); - охарактеризувати можливість здійснення модернізаційних процесів (змін) в країнах Африки (за вибором здобувача вищої освіти); - проаналізувати вплив тіньової економіки на економічну безпеку країн Африки (за вибором здобувача вищої освіти); - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	10 годин
Тема 8.	<ul style="list-style-type: none"> - виконати порівняльний аналіз модернізаційних процесів (змін) державного управління країн Азії та Африки в умовах глобальної інтеграції (за вибором здобувача вищої освіти); - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	10 годин
Тема 9.	<ul style="list-style-type: none"> - підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Основні напрямки діяльності та ефективність ОБСЄ»; - скласти порівняльну таблицю інтеграційних об'єднань країн Азії та Африки, в якій розшифрувати аббревіатуру, вказати дату створення, основну мету та склад учасників; 	12 годин

	- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	
Тема 10.	- знайти 10 визначень терміну «глобалізація» та здійснити їх порівняльний аналіз; - визначте та охарактеризуйте глобальні цілі людства та проаналізуйте проблеми їх реалізації; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	10 годин
	Разом	102 години